

Zgodovina vzgoje in reje malih živali

Pred nami je nekaj zgodovinskih virov o začetkih gojenja in vzreje pasemskih malih živali v Sloveniji

Revija »PERUTNINAR« je » Prvi slovenski ilustrovan mesečnik za umno perutninarstvo s priveskom za umno rejo vseh malih domačih živali«, ki je prvič bil izdan 1. maja 1906 v Trziču. Urednik in izdajatelj je bil Anton Lehrman.

Anton Lehrman, perutninar, rojen 22. julija 1876 v Steinachu v Avstriji, umrl 29. julija 1910 v Ljubljani.

Na Mahrovi trgovski in obrtni šoli v Ljubljani se je izučil rezbarstva. Zaposlil se je v Bombažni predilnici in tkalnici v Trziču. V Bistrici pri Trziču je ustanovil prvi kranjski perutninarski zavod, za tisti čas zelo moderno opremljen. Prirejal je strokovna predavanja o gojenju malih živali. 1907 ga je preselil v Ljubljano. Leta 1908 je nastopil kot strokovni vodja perutninarskega zavoda v Šiški. Bil je ustanovitelj in predsednik 1. kranjskega društva za rejo malih živali. V sodelovanju z živinozdravnikom Petrom Miklavčičem je med leti 1906-1908 urejal strokovno revijo Perotninar – I. slovenski ilustrovani mesečnik za umno perotninarstvo s priveskom za umno rejo vseh malih domačih živali. Članki v njej so bili za tisti čas na evropski ravni. V obdobju pred prvo sv. vojno ga lahko štejemo za največjega (če ne edinega) strokovnjaka na področju gojenja malih živali pri nas. Bogato teoretično in praktično znanje je okrepil s strokovnimi obiski tujih perutninarskih zavodov.

Slovenska zveza društev gojiteljev pasemskih malih živali od leta 1983 dalje najbolj zaslužnim gojiteljem podeljuje plaketo Antona Lehrmanna, od leta 1988 pa istoimenske zlate, srebrne in bronaste značke.

Predsednik SZDGPMŽ
Ivan Lopatič

Perotninar

I. slovenski ilustrovan mesečnik za umno perot-
ninarstvo s priveskom za umno rejo vseh
malih domačih živali.

Uredil in izdal

Anton Lehrmann v Trziču (Gorenjsko)

s sodelovanjem Peter Miklavčič-a, živinozdravnika v Škofji
Loki (Gorenjsko).

Subvencioniran od deželnega odbora vojvodine Kranjske.
Priporočan od deželnega šolskega sveta kranjskega.

I. LETNIK

s 50 podobami in eno barvano prilogo.

1906/7.

Založil Anton Lehrmann Trzič, Gorenjsko. — Tisk J. Blasnika
naslednikov v Ljubljani.

Seznamek vsebine.

Urejen po posameznih oddelkih v alfabetičnem redu člankov. — * pomeni, da je dotični članek opremljen s podobami. — Številka za člankom označi stran in nadaljevanje dotičnega članka.

Oddelek za perotnino.

	Stran		Stran
Fazani:		Bolnišnica za perotnino* . . .	91
Kraljevi fazan in njega reja *	201, 223	Delavni koledar:	
Golobi:		za mesec januar	168
Maltezi ali kokošjeki*	182	„ „ februar	190
Rimski golob*	147	„ „ marc	203
Gosi:		„ „ april	225
Emdenska gos*	84	Deževnice kot kurja piča . . .	228
Kokoši:		Jajce in njega vrednost . . .	143
Italjanke ali laško pleme (Leg- horn)*	5	Jesenske in zimske jajčarice 141, 165	
Minorke	61	Kako privadimo golobe golob- njaku	146
Orpingtoni*	81	Kapunjenje ali rezanje 87, 103, 126	
Plymouth - Rocki ali skalnato pleme	30, 45, 63	Kurje grebeno*	167
Postava in barve laškega ple- mena	23, 43	Kurji pogovor	73
Wyandotti*	105	Kužne bolezni perotnine* (ure- jene po važnosti):	
Pure:		1. perotninska kuga ali ti- foid 31, 110, 129, 150, 193, 233	
Purja reja: I. Valjenje . . . 145, 163		2. difterija:	
II. Vzgoja piščancev 226		a) v ustni votlini in goltancu 170	
Race:		b) „ nosni votlini	170
Indijska letalna rasa* . . . 205, 229		c) „ grlu in sapniku	171
Pekingska rasa*	108	d) „ očeh	171
Rouenska rasa in njena reja* (s barvano prilogo med stra- nima 46—47)	28, 46, 65	e) „ črevah in drobu	171
Splošno glede reje in potrebnih naprav v perotninarstvu:		f) povzročena po živalicah ali gregarinozna difterija 171	
Atavizem ali povratek v reji perotnine na prednike	124	g) splošno o difteriji 169, 185	
		3. tuberkuloza (jetika)	186, 213
		4. vranični prisad	208
		5. steklina	209
		6. kuga na gobcu in parkljih 209	
		7. brunšviška kuga	210

	Stran
8. splošno za varstvo proti kugi in tozadevne postavbe in določbe	13, 90, 229
Najboljša hrana in prva oplemenitev kuncev	172
Napačno je istočasno krmljenje kokoši, gosij in rac	189
Ne mučite perotnine pri klanju	49
O valenji sploh	9, 25, 44
Piščeta-sirote	188
Pomanjkljaji in napake perotninarstva	3
Prevozne perotninske hišice*	122
Splošni nazori o umetnih valilnikih	68
Srednji čas valenja	206

	Stran
Topla pitna voda za perotnino*	184
Varčnost pri piči za piščeta*	164
Važnost perotninskega hleva*	7, 21, 41, 66
Važnost preskuševalca jajc in njega najednostavnejša naprava*	223
Vodna posoda za perotnino*	165
Vporaba odpadkov v kuhinji	189
Vporaba solčnice kot pičo za perotnino in male živali	166
Zakaj mrjó piščeta v prvi dobi svojega bivanja	204
Zaklopno gnezdo*	101
Zatiranje perotninskih mrčes*	34, 48, 71, 88
Zgodnja valitev	7

Oddelek za male domače živali.

Kunci:	
Belgijski in francoski kunci	14
Ruski kunci*	11
Srebrni kunci*	32
Morski prešički:	
Splošno*	93
Splošno glede reje malih domačih živali in zato potrebnih naprav:	
Dojnica v reji kuncev	53

Izlet za kunce*	151
Korist reje domače koze*	112
Pasje kože*	211
Prilичni hlev za posamezne kunce (samice)*	51
Pripravne jaslji za kunce*	231
Prosta paša in vzgoja kuncev*	191
Zimska reja kuncev	131

Splošno:

Deželnemu odboru vojvodine Kranjske	181
Javno pismo	194
K sklepu prvega letnika	221

Prve besede „Perotninar-ja“ — V Slogi je moč	2
Sklepčna beseda „Perotn.-ja“*	11
Srečno novo leto*	161, 162

Novice:

Društvo perotninarjev	95, 114, 132, 153, 155, 173, 174, 192, 213, 233
(glej tudi med objavami)	177, 196, 217, 219, 239)
Iz Tržiča	134, 192, 213, 233
Iz Berolina	134

Pojav perotninske kuge: na Ogerskem	193
na Goriškem	233
VIII. mednarodni poljedelski kongres na Dunaji	173, 192, 213, 233
Prašiče spodbujati žreti	193
Solnograd	233

Vprašanja in odgovori (urejeno po številkah lista):

	Stran
Štev. 2. glede valenja med nesenjem	34
— glede preganjanja parazitov (mrčes) pri perotnini	34
— glede zračnih mehurjev ob životu in členkih perotnine	34
— glede pogina piščet v lupini pri jajcih vloženi v valilnik	35
Štev. 5. glede kapunjenja in reje kapunov	95
Štev. 5. glede čistokrvnosti petelina Plymouth-Rock	95
Štev. 6. glede zabojev in košaric za razpošiljanje žive perotnine	116
Štev. 7. glede krmljenja in dobičkanosti perotnine	135

	Stran
Štev. 8. glede posode za krmljenje*	155
— glede pasjih glist	155
— glede priporočanja plemena golobov pri nabavi istih	155
Štev. 9. glede ozdravljenja grintavega mačka	175
Štev. 10. glede krmljenja golobov s krompirjem	193
Štev. 11. glede določanja boleznih zaklane kure	213
Štev. 12. glede petja pri kokoših slično petelinu	233
— glede jajc za valjenje od jaric	233
— plemenjenja v sorodstvu	233
— plemenjenja kokoši pred nesenjem	233

Listnica uredništva:

Splošno 13, 34, 55, 74, 96, 116, 156, 194, 214, 234

Mala naznanila:

Raznoterosti 14, 35, 55, 96, 116, 135, 156, 175, 194, 214, 234

Objave:

Različne 15, 36, 56, 75, 97, 117, 136, 157, 176, 195, 215, 235

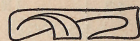
Seznamek podob po številkah.

Podobe:				
Štev. 1.	Prvi pogled med svet	1	„ 10. Odprta hišica za kokljo in piščeta	43
„ 2.	Belo italjansko pleme	5	„ 11. Hlev za posamezne kunce	51
„ 3.	Čistokrvni ruski kunec	12	„ 12. Obrisi zavetišča, oziroma gnezda za kunce	52
„ 4.	Perotninski hlev za eno pleme	21	„ 13. Pogled kako je napraviti jasi za kunce	52
„ 5.	Perotninski hlev za dva plemena	22	„ 14. Zunanja oblika perotnin- skega hleva z golob- njakom	61
„ 6.	Perotninski hlev z izletom	22		
„ 7.	Rouenske race	29	Štev. 15. Notranja oprava perot- ninskega hleva za eno pleme	64
„ 8.	Srebrni kunec	33		
„ 9.	Zaprta hišica za kokljo in piščeta	41		

	Stran
St. 16. Notranja oprava perotninskega hleva za dva plemena	66
„ 17. Notranja oprava golobjaka	67
„ 18. Rumeni Orpingtoni	82
„ 19. Skupščina emdenskih gosij	85
„ 20. Naprava za perotninske sedeže (spodaj posoda sama)	89
„ 21. Bolnišnica za perotnino	92
„ 22. Morski prašiček, trobarveni	94
„ 23. Zaklopno gnezdo	101
„ 24. Beli Wyandotti	105
„ 25. Pekingski racman	109
„ 26. Sklepanje nakupa čistokrvnih kozá sanske pasme	112
„ 27. Prevozna perot. hišica na kolesih	121
„ 28. Prevozna perot. hišica na saneh	125
„ 29. Hišica za prenašanje perotnine	127
„ 30. Naprava, da se prepreči izbrskanje piče	141
„ 31. Rimljani	148
„ 32. Izlet za kunce	152
„ 33. Naprava za obran piče piščet napram odrasli perotnini	164

	Stran
Št. 34. Vodna posoda za perotnino	166
„ 35. Grebeni plemenske kuretnine.	168
„ 36. Golobje Maltezi ali košjeki	183
„ 37. Naprava za ogrevanje pitne vode perotnine	185
„ 38. Notranjost griča pri prosti paši kuncev (napravljena iz štirih sodov).	191
„ 39. Kraljevi fazan	202
„ 40. Indijska letalna rasa	205
„ 41. Pasja kočá	212
„ 42. Pasja kočá	212
„ 43. Enostavni preskuševalci	224
„ 44. Neoploženo jajce	224
„ 45. Jajce z dobrim zarodkom	224
„ 46. Jajce z napačnim zarodkom ali pa gnjilo	224
„ 47. Kokoš, obolela na brunšviški kugi (ob pričetku bolezni)	230
„ 48. Kokoš, obolela na brunšviški kugi (ob koncu bolezni)	230
„ 49. Jasli za seno in zelenjavo	232
„ 50. Jasli „ „ „ „ s koritom	232
Barvena priloga Rouenske race — ustavljena med stranjo	46—47

Opomba! Ker smo privedli članke v alfabetičnem redu in so isti glede podob označeni, smo opustili privedi tudi seznamek podob v alfabetičnem redu.

PEROTNINAR

I. slovenski ilustriran mesečnik za umno perotninarstvo s priveskom za umno rejo vseh malih domačih živali.

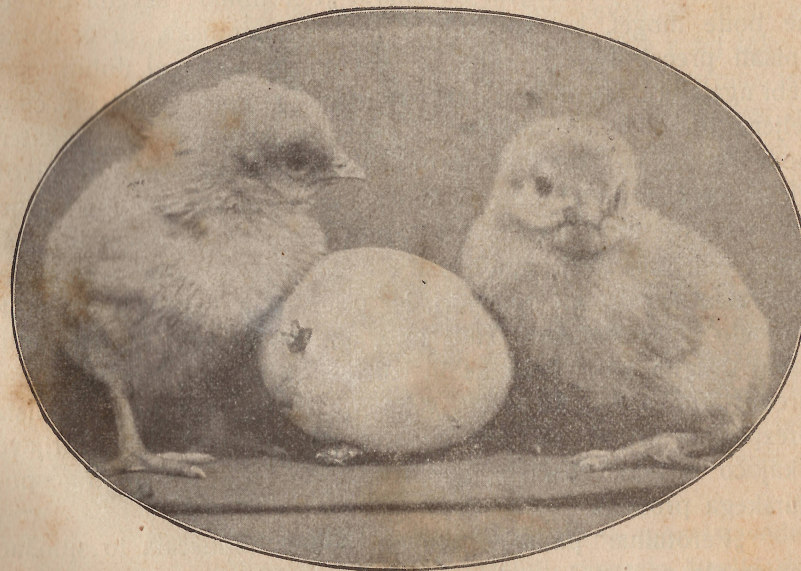
Urednik in izdatelj: Anton Lehrmann, Tržič, Gorenjsko.

„Perotninar“ izhaja prvi dan v mesecu, ter stane letno 2 kroni 40 vinarjev.

Štev. 1.

Tržič, dne 1. maja 1906.

Letnik I.

Podoba šte. 1. Prvi pogled med svet.

V slogi je moč!

Prve besede „Perotninarja“.

Ne vstraši se in ne zbeži mi, dragi čitatelj, ako Te pozdravi „Perotninar“ in se hoče vsiliti s svojimi nasveti in navodili v mirni dom Tvoje živinoreje.

„Perotninar“ ni nikak učitelj, kateremu skrito gleda izpod suknje nepriljubljeno orodje, strah šolske mladine, ampak hoče Ti biti vedno zvest prijatelj in svetovalec v vseh težavah umnega perotnistva in umne reje malih domačih živali.

„Perotninar“ si stavi nalogo, s svojimi teoretičnimi navodili, rešenim na podlagi dolgoletnih praktičnihkušenj strokovnjakov, pridobiti prijatelje, katere hoče po moči obvarovati pred škodo in razočaranjem, ter doseči z združenjem vseh perotninarjev in njegaja prijateljev najmanj to, kar so dosegli do danes druge dežele in narodi.

„Perotninar“ bi pa nadalje tudi sam rad zvedel zanimive novosti, oziroma skušnje iz prakse svojih prijateljev ter so mu radi tega obilno številni sodelovalci vedno dobro došli. Da bode „Perotninar“ odgovarjal svojim dolžnostim, hoče v prvi vrsti privajati izvirne spise svojih cenj. sodelovalcev, katere spise bode po moči tudi pojasnil z dobrimi slikami.

Vsem cenj. čitateljem na enkrat „Perotninar“ seveda ustreči ne bode mogel, ker so zahteve premnogostranske, in bi moral spisati precej debelih knjig, iz katerih bi zamogel dobiti vsak sebi ugajajoče. Da pa vsaj nekoliko ustreči zamore svojim cenj. čitateljem, priredil je „Perotninar“ „Listnico uredništva“, v kateri bode brezplačno razpravljaj vsa doposlana vprašanja cenj. naročnikov glede naprave umno urejenih hlevov, krajevno primerne perotnine, umne vzgoje onih, nasvetov v raznih boleznih perotnine in vseh malih domačih živali, sploh vse v načrt „Perotninarja“ spadajoče, reševal z primernimi odgovori, ter prosi, se te uredbe udeleževati pogosto in vsestransko. Tudi zato, da zamore cenj. čitatelj nuditi vsem drugim svoje pridelke in izdelke, skrbel je „Perotninar“ ter uredil „Mala naznanila“, v katerih lahko vsak naročnik lista brezplačno prijavi na leto dvakrat po dve vrsti kako prijavo tikajočo se perotninarstva, malih domačih živali ali sploh gospodarskega prometa.

„Perotninar“ pa hoče, ako mu bodeta dopuščala to splošno zanimanje za list in mnogoštevilna naročitev na onega, iti še eden korak dalje, ter pridejati listu letno več barvanih podob,

odvzetih naravi po prvih strokovnjakih in umetnikih, katere bodo ne le kras, koncem leta vezanemu listu, ampak tudi velikega pomena vsakemu porotninarju in rejecu male živine glede poduka, kakor tudi velike važnosti pri poduku v kmetijskih in gospodinskih šolah in javnih predavanjih.

Pač mislim, da „Perotninarju“ ni posebno povdarjati treba, da tako podjetje povzroči ogromne stroške, in da mora biti list krepko podpiran od svojih cenj. naročnikov z pridobitvijo vedno novih naročnikov, ako hoče oni povsem vspevati in izvajati po moči kar obljublja, ker tu velja pregovor: „V slogi je moč!“

Toraj dragi čitatelj, bodi z menoj ene misli, idimo skupaj z roko v roci, pokažimo svetu, da tudi Slovenci zamoremo biti solidarno napredovalni, in da zamoremo doseči na tem plodonosnem polju vsega kmetijstva to, kar zamorejo doseči drugi narodi. To vse pa vodi Bog!

Perotninar.

Pománjkljaji in napake perotninarstva.

Kot pománjkljaj perotninarstva upoštevati se mora v prvi vrsti premalo strokovnjaštvo našega kmetovalca v tej tako velevažni panogi kmetijstva, da bi iskoriščal ono, oziroma iskal v njej dobička. Da je temu resnica, dokazujeta malomarnost in nezaupnost do perotnine, kateri se gojita še večinoma na vseh kmetijskih domovanjih. Komaj da se vsmili kmetica svoje perotnine, ter potrese pisani mešanci par pestij zrna, že je zmerjana za to njeno potrafo. Gospodar prišedši domov slabe volje, razkropi z bičem njemu nadležne goste. Vrh tega pa mora uboga žival prenočevati in vspevati na takih krajih, koder nimajo zavetja ne pred mrazom in vetrom, ne pred mrčesi in roparskimi živalmi. Da pa vkljub temu, ta tako zanemarjena žival, katere po nerazumni reji tudi vedno bolj peša, spravi letno v tek več milijonov denarja, je veliko čudó, še bolj pa se mora človek čuditi utrjenosti teh takozvanih domačih kur.

Napake perotninarstva, katere izhajajo iz zgoraj navedenega, so napačni, večinoma zapoznili nasadi, premalo število deloma premajhnih jajc ter pománjkljaji dobrega mesa, masti in perja perotnine. Tudi pogled in oblika teh živali preprečita deloma rabnost za rejo in fino mizo.

Neredna in nezadostna krma silita žival si ono iskati drugodi, kar napravi nezadovoljnost in prepire med sosedji, in gospodarja še bolj razkači napram one. Veliko gospodarjev pozabi pridružiti kokošim petelina, kar nagibne one, se pridružiti sosedovim, v katerem slučaju se zanesó še jajca.

Tudi perotnina ima občutek domoljubja, toda če se ji onemogoči prebivališče, tedaj je prisiljena si pomagati sama.

Škodo, katero povzroči perotnina, se večinoma pretirava. Tako se n. pr. govori o goséh, da žró ribe, in kjer se nahajajo gosí, ne raste več trava. Ednake nespametnosti govoré se tudi o drugi perotnini. Gos žré samo rastline in njih pridelke, ter zaničuje mesó. Gnoj onih, sam ob sebi manj vreden, nima v sebi nikakih sestavin, katere bi škodovale rastlinam. Edino race se ne smejo puščati na vodé, koder bi lahko povzročile škodo nasadom ribštvu, med tem ko povzročijo škodo na vrtu in polju le, ker pohodijo mlade rastline. V prostosti pa love race večinoma le žuželke, polže itd. ter s tem poravnajo morda povzročeno škodo. Tudi kure so glede tega koristne za polje in vrt. Seveda se ne smejo puščati na one takoj po setvi, ampak šele, ko je že vsejano precej zraslo, potem pa so kakoši izvanredne koristi, ker v ogromnem številu uničijo vrtovom in polju škodljivih mrčes. Ednakega dejstva so golobje. Oni hranijo sebe in mladiče, — razun ob času setve kjer tudi poberó nezagrebla zrna, — izključno samo s semeni raznovrstnega plevela, ter tako pospešujejo v obilni meri poljedelstvo.

Preveč perotnine, posebno pa več različnih plemen negovati na majhnem prostoru je neumestno. Da bi pa perotnina ne vspevala v omejenih (ograjenih) prostorih je neresnično in tega večinoma vzrok neugodno pleme in pa nepravo krmljenje.

Ena glavnih napak perotninarja pa je, da skoro nikoli ne pozna starost svoje perotnine. Čez tri leta stare kokoši ne smel bi trpeti na svojem domu, ker v teku teh treh let znese kokoš največ jajc, potem pa vedno manj, tako da ne pokrije več izdatkov za ono.

Neumestno pa je tudi zahtevati obenem od ene in iste perotnine veliko jajc in pa fino okusno meso, kar bi se le zelo pazno, umno rejo in izbiro plemen ali pa s križanjem deloma doseči zamoglo. O tem prijavim pri priložnosti več.

Italijanke ali laško pleme (Leghorn).

S sliko.

Vzrok, da opišem najprvo to pleme je, ker naša takozvana domača kokoš izvira večinoma od onega.

Podoba šte. 2. Belo „Italijansko pleme“.

Po vseh kmetijah, kjer se nahaja perotnina, vidi se skoro vedno to, akoravno skoro popolnoma zanemarjeno in zmešano

pleme, oziroma se more pri pogledu take mešanice misliti nehoté, da je pri stvarjenju one, največ pripomogla laška kri.

Italijansko plemo, je eno onih plemen, katero vstreza enako koristi in ljubiteljstvu. Ako zasledujemo izvir tega plemena, ne smemo ga iskati v Laški, katera je dala le ime in temelj sedanjemu plemenu. Popolnili in sedanje stalno plemo, so pa vzgojili Amerikanci in Angleži, kateri so kmalo spoznali izdatno korist tega iz Laškega prišlega plemena, ter potem s svojimi strokovnjaškimi znanstvi dosegli to, danes tako zelo razširjeno plemo. To plemo imenovali so po laškem mestu Livorno — Livorneze — kar svedoči tudi od Amerikancev v angleško prevedeno ime „Leghorn“.

Korist laškega plemena žal je samo enostranska in sicer obstoji ona v pridobivanju izdatne množine lepo belih in velikih jajc, med tem ko gledé finega mesa ne morejo zahtevati posebne pohvale. Ena glavnih napak laškega plemena pa je, da je zelo divje. Komaj da se mu človek približa, že je razkropljena vsa druhal kakor brezglavna v najhitrejšem begu, pri kateri priliki lahko preleti $2\frac{1}{2}$ do $3\frac{1}{2}$ m visoke ograje. To slabo lastnost pa žal ni skoro drugače moči saj deloma odpraviti, kakor z lakoto, katero pa perotninar uparablja le nerad in v najzadnjem slučaju. Ta divjost je tudi večinoma vzrok, da se rejec teh kokoši kmalu naveliča, ali pa da zgubi vse veselje do perotninarstva. Koče italijanka tudi nerada in je radi omenjene divjosti malovredna za valenje in vzgojo piščet. Prednost tega laškega plemena pa je — zgodnost piščancev. — Ako ravno se morajo oni prvih 14 dni posebno varovati pred mokroto in prehlajenjem, so potem vendar kmalo toliko otrjene, da se smejo puščati na prosto, kjer se potem kmalo otdijo popolnoma, na kar so skoro vedno že z 5 meseci godne za lego.

Kedor si hoče napraviti tedaj lepe kokoši za pridobivanje lepih jajc, si lahko napravi dovolj visoke ograje, ve ukrotiti divjost in ne gleda na množino finega in okusnega mesa, temu je laško plemo toplo priporočati, ker si nabavi s tem plemo, katero je zelo godno in izborna jajčarica, ter glede njene lične postave in zunanosti ustreza tudi najbolj razvajanemu očesu.

Podoba šte. 2 predstavlja belo laško plemo povzeto po naravi. Laško plemo redi se tudi v več drugih barvah, ter hočem v prihodnji številki „Perotninarja“ opisati nekoliko postav in razne barve tega plemena, katere zahtevata čistokrvnost in ljubiteljstvo.

Važnost perotninskega hleva.

Da ravno pri teh hlevih najdemo skoro povsodi največjo zanikrnost in malomarnost se ni čuditi, ker pri nas večina kmetovalcev še pojma nima o umni uredbi perotninskega hleva, ali pa ne misli, da potrebuje ravno tako perotnina kakor vsaka druga domača žival, dobro domovanje, da zamore vspevati in prinašati gospodarju dobiček, katerega išče pri oni.

Eden glavnih pogojev umnega perotninarstva je ravno umno urejen hlev, brez katerega naj bi nihče ne začel perotninarstva. Ni potreba, da bi bil hlev urejen — Bog vedi — kako lično in z vsemi le mogočimi uredbami, primerne ali ne, ampak zadošča hlev, kateri je v prvi vrsti zračen a brez prepiha, nadalje suh, hladan po leti, oziroma — naravno — topel po zimi in kar je glavno, da je hlev vedno čist in da se ne naseli v njem zalega perotninskih pršic in ušij, katere so največji sovražniki perotnine. Ako se zapazi, da preti ta nevarnost perotnini, tedaj je skušati zatreti ono z vsemi sredstvi, ker takih okuženih hlevov se perotnina ogiblje, oziroma so oni vzrok, da prične perotnina vidno hirati vkljub dobri postrežbi in hrani, ter tudi pogine, popolnem izsesana od teh perotninskih krvoločnikov, ako se ji ne opomore s skrajnimi sredstvi.

Majhni izdatki in nekoliko skrbi in paznosti pri napravi in ohranbi perotninskih hlevov obrestuje v obilici hvaležna perotnina z dobrim vspevanjem in vzvišeno pridnostjo pri nesenju jajc, med tem, ko nasprotno veliki izdatki, nepaznost in nečistost pri napravi in ohranbi hlevov, uničijo kmalo vsako veselje do perotninarstva.

(Dalje prih.)

Zgodnja valitev.

Kaj nameravamo doseči z zgodnjo valitvijo? Mi se nadjamo, da odredimo zgodaj izlegla piščeta kot dobre zimske jajčarice, to je, da si pridobimo kokoši, katere prav pridno nesó v zimskem času, v mesecih november do februarja; takrat so jajca največ zahtevana in tudi najvišje cene. — Katere kokoši opravčujejo najboljše domnevek, da postanejo zimske jajčarice? One, katere so se telesno popolnem razvile in postale godne za nesenje jajc še pred nastopom mrzle zime. Samo krepka, močna žival mora vspevati do dobre zimske jajčarice, ako to pospešujeta

reja in krmljenje. Perotnina, katera trpi ob času svojega razvoja pomanjkanje bodisi glede piče ali zahtevane gorkote, ne more nikoli postati tako zmožna kakor ona, kateri je bilo vse to na razpolago v zahtevani meri. Neizogibno potrebni za to so tečna piča in pa gorkota. Prvo si lahko preskrbimo na ta ali oni način, ker imamo zato na razpolago poljske pridelke kakor tudi umetno pripravljena krmila, n. pr. Fattinger-jevo meso-vlakno pičo za piščeta, katero je priporočati za hitri in krepki razvoj onih piščet, katere mislimo rabiiti za pleme, ker v tej piči se nahaja v pravem razmerju vse, kar zahteva narava za razvoj organizma. Rejec, kateri pusti svojo žival trpeti lakoto, samo da si prištedi par vinarjev, ni vreden imena rejec. Drugače pa je s toploto! Te rejec ne more dovajati vedno svojim piščetom, kakor bi to rad. Umetno toploto pač lahko uredi in pridrži z malo paznostjo pri gotovih stopinjah, ali to je le pripomoček za silo, ki pa ne more nikoli nadomestiti naravne toplote. Ako ravno vzdržuje umetna priprava za dovajanje gorkote piščancem dalje časa ednakomerno toploto, manjkajo oni vendar naravno poživljajoči in blagodejni solnčni žarki. Te, oz. njih vpliv nadomestiti je bilo do danes nemogoče. Temu mislim tudi ugovarjal nihče ne bode, ker je vsakdo gotovo sam na sebi že skusil upliv blagodejnih solnčnih žarkov in glede tega tudi vsako nadomestilno sredstvo za gorkoto vpošteval le kot pripomoček v sili. Treba je brezpogojno, da se piščeta telesno popolnem razvijejo, predno pritisne ostra zima. Da dosežemo to, zadostuje, ako se piščanci zvalé v mesecih marc, april, maj. Vpoštevati pa je treba pri tem, da potrebujejo težka plemena do popolnega razvoja 2—3 mesece več kakor lahka, ter se morajo glede tega zvaliti primerno preje. Ali vsaka reč ima svoje meje in tudi pri zgodnji valitvi treba je zmernosti. Marsikateri rejec skušal je že v svoji napačni častihlepnosti preseči družega s tem, da ni mogel zadosti zgodaj zvaliti piščet. Tudi, v strokovnih listih, žal, se že bere objava za objavo, v katerih se ponuja v nakup perotnino za rejo, zvaljeno v mesecu januarju. Tako zgodno valenje v svrhu vzgoje mladičev za pleme ni nikaka prednost, ampak le nezdrava špekulacija strokovno nezmožnega in brezvestnega rejca, ker take valitve ni več imenovati zgodnje ampak naravnost zimske. V čem pa naj obstoji prednost tako imenovane zgodnje valitve? Ali morda v tem, da prično jarice z nesenjem jajec že konec maja ali pričetkom junija? Ne! to ni nikaka prednost, ker v tem času nese vsaka kura, katera je za to še sposobna in ravno ne koče. Vrhu tega pa so jajca ta čas najcenejša in marsikrat težko za oddati. Nemogoče

pa je tudi, da bi zimsko zvalena piščeta dosegla tako krepak razvoj, kakor ga po pravici smemo pričakovati od piščet, zvalena v mesecih marc, april, maj. Ako ravno nobenim ne primankuje najbolje piče, vendar prvim ne moremo nadomestiti naravno toploto, katera je za povsem povoljni razvoj neizogibno potrebna. Vsak rejec dobro ve, da se morajo varovati piščanci v prvih dneh njih bivanja, pred mokroto in prehlajenjem, do katerih so zelo občutljivi. Kateri letni čas bode tedaj bolj vplival na rast piščet, ali pozno poletje z meseci julij — september, ali zima z meseci december — februar? Rejec, kateri le malo misli, bode kmalo brez dvoma, katera piščeta postala bodo krepkeja in plodonosnejša. Skrivnost pridobiti si dobre zimske jajčarice tedaj ne leži vtem, da se podlože pretiravano zgodnij nasadi, ampak na pričajuči naravni toploti in umestni in krepki piči.

O valenji sploh.

Za rejo plodonosne perotnine je potrebno, da se porabijo za valenje jajca od onih plemenjakov, kateri odzovejo popolnem vsem stavljenim zahtevam glede koristi, postave, velikosti in barve, in morajo biti taki plemenjaki stari najmanj 2 leti.

Naravna množitev perotnine bi bila pač, da bi se zvalila jajca z istovrstno perotnino. Vendar silijo različne okolščine v največ slučajih, da zvalimo jajca katerekoli perotnine ali s košom ali pa s purami.

Ker pa nimamo ob vsakem zaželenem času na razpolago koklje, hočem z naslednjim podati rejcu nasvete pridobiti si iz te ali one perotnine ob vsakem času zanesljivo kokljo.

Kot pravo živo valilnico vpoštevati se mora v prvi vrsti pura, katero se lahko ob vsakem času — razen ob času misatve — prisili do koče. V temnem prostoru pripravi se v kaki košari ali zaboju začasno gnezdo v katero se vloži 8—12 porcelanastih jajc, na katere se potem posadi puro. S pokrovom košare ali zaboja prisili se ono, da obsedi 24 ur na jajcih nemotena in brez hrane. Po preteku tega časa se pura spusti z gnezda, nakrmi in napoji ter ji privošči tudi počitek do ene ure. Dalje kot tri dni potem nikoli ne traja, da ne bi kokala pura in ne obsedela sigurno. Bolje seveda je vporabljeni v ta namen starejše živali kot enoletne. Tudi kokoši se lahko prisilijo vsak zaželeni čas, da kočejo. V to svrhu so pridatki konoplje, ovsa, popra,

koprivnega semena, v vino namočenega kruha i. t. d. k navadni piči ugodnega upliva. Tudi s segretim porcelanastimi jajci se kmalu zvabi kuro, da koče, kakor se jo tudi prisili k temu, ako se jo nekoliko omoti s kruhom, namočenim v zredčenem žganju, ter tako posadi potem na jajca. V kuri se razvijajoča toplota jo potem kmalo pripravi do kokanja.

Kakor hitro se tako prisiljena žival pri poskusu ono vzdigniti z gnezda našopiri, kavsa in sika, ji izpada na trebuhu perje, si pripravlja gnezdo in ono več ne ponečedi, tedaj je žival godna za valenje in jo je treba prenesti sedaj na pravo gnezdo. To se pripravi najbolje na ne presuhem ali prevlažnem in premrzlem kraju, pač pa v kaki polutemni in mirni čumnati, katera tako leži, da omogoči perotnini izid na prosto, in sicer v kakem plitvem zaboji, košari ali pa naravnost na tla, katero gnezdo pa je treba potem omejiti z opeko. Od gnezda nekoliko oddaljeno mora biti za kokljo pripravljena piča in pitna voda kakor tudi s pepelom zmešana peščena kopelj.

Gnezdo napraviti je iz zmerno vlažne prsti ali peska kakih 10 cm visoko v podobi plitvo, izdolbene votline, v katero se nastelje potem kratko in mehko seno. Povsem potrebno je, natrositi gnezdo s pepelom in zdrobljenim žveplom ali pa praškom za mrčesi, katerega se mora koklji korenito vbrizgniti pod perje, da se jo očisti in obvaruje pršic in drugih enakih krvnikov.

Kot kokljo izbrati je treba le povsem zdravo žival. Odvisno od letnega časa, velikosti in obilnosti perja se lahko podložijo kokošim srednje velikosti do 10, azijskim do 18 in puram 25—30 jajc. Razun ob času krmljenja, pri kateri priliki se navadno koklja tudi skoplje v pesku, naj se ona ne moti, ako ni to neobhodno potrebno.

Po šest do osem dnevnem valenji izplača se, pregledati jajca glede oplojenosti, kar se lahko zgodi ob času, ko zapusti koklja gnezdo. Da se more izvršiti preskuševanje, drži se jajce v pesti proti solncu ali luči. Neoplojena jajca spremenila se niso v tem času prav nič. Ona so kakor pred nasadom prozorna in enakomerno rumena, med tem ko ima oplojeno jajce že peti dan temno mesto z iztekajočimi se privodnimi žilicami. To preskuševanje olajša se zelo in sigurno izvede s takozvano preskuševalno jajčno svetilko. Neoplojena jajca porabijo se še lahko v kuhinji. Ako se ima več istočasnih kokelj, in da se nahaja pri onih večje število neoplojenih jajc, tedaj se oplojena lahko razdele enakomerno med manjše število kokelj, ostalim pa se na-

sadi na novo. Ob času, ko zapusti koklja gnezdo se ono tudi lahko pregleda, ako je morda ponečedeno od blata ali zdrobljenih jajc. V obeh slučajih je treba napraviti novo gnezdo in umazana jajca takoj očistiti z gorko vodo. Ako se zanemari čiščenje, tedaj se razvijajo v gnezdu škodljivi plini, kateri lahko uničijo celi zarodek. Jajca, katera imajo pri drugi preskušnji, vršeči se zopet teden pozneje, v sebi zamrle zaródke ali pa da so gnjila, treba je takoj odstraniti radi imenovanega uzroka. Taka jajca pozna se na lupini, katera postane zelenkasta. V preskuševalni jajčni svetilki so gnila jajca neprozorna in sivočrne vsebine, lupina pa je umazano bela. Tudi se gnjila ali zamrla jajca hitro ohlade, med tem ko ostanejo ona z živimi zaródki topla.

(Dalje prih.)

Sklepčna beseda „Perotninarja“.

Marsikateri dragih čitateljev „Perotninarja“ mislil bode, ko zagleda prvo podobo, komaj zvalena „piščanca“, kaj pa ta dva pomenita? — Zelo veliko! Prinašata Ti namreč prvi pozdrav „Perotninarja“, njih zaščitnika med tem, ko Ti ob enem kličeta — ne zabi ga —! Nadalje Ti pa tudi živo predstavljata resni pregovor: „Iz malega raste veliko“. To dragi čitatelj pa ne smeš samo navajati na rast piščancev, ampak na Tvoj pričetek v perotninarstvu. Začni z malim, delaj skušnje v malem in obvarvan bodeš marsikatero jeze in žalosti, ker ravno perotninarstvo je panoga, katera začeta v velikem, brez skušenj, prinaša velika razočaranja. Bodi Ti toraj to vedno pred očmi, da pričneš z malim, pa nehaš z velikim. Pri vsem tem pa, ako nisi sebičen, zopet ne smeš misliti samo nase, ampak moraš iti v prvi vrsti z roko v roci s Tvojimi somišljeniki ter ustanovljati perotninska društva, zadrage in zveze, pri katerem delu Ti bode zvesto stal na strani Tvoj prijatelj „Perotninar“, da dosežeš to, kar Ti oni nasvetuje, namreč ednotno državo slovenskega perotninarstva.

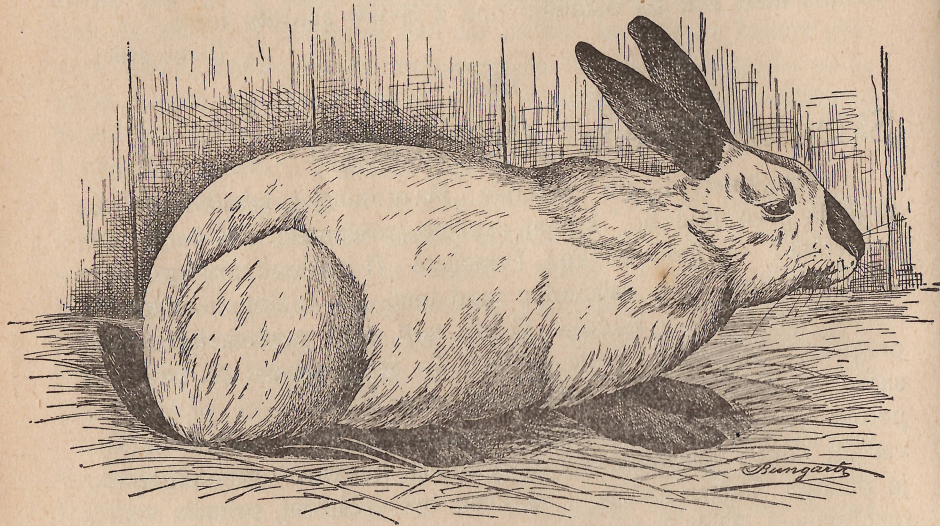
Oddelek za umno rejo vseh malih domačih živali.

Ruski kunc.

S sliko.

Med raznimi, do danes poznanih plemen, je odločno najbolj zanimivo rusko, imenovano tudi himalajsko, kitajsko egip-

čansko, afrikansko pleme ali moskviški in vindsorski kunec. Imenu povzeto, misliti bi morali, da je ruski kunec doma v Rusiji, na Kitajskem, v Egiptu itd. Ker se je pa prejšnje čase slovstvo zelo malo pečalo z raznimi plemeni kuncev, in so tudi nezanesljiva ustmena poročila, nam je težko najti med toliki podatki glede domovine ruskega kunca, njega pravo rodno mesto. Zadnji čas dokazali so poskusi križanja, da obstoji med ruskim in srebrnim kuncem nekako sorodstvo, katero daje povod opravičenosti, da je rusko pleme, kakor veliko drugih plemen, le slučaj križanja starejših časov.

Podoba šte. 3. Čistokrvni „Ruski kunec“.

Ruski kunec je jedrenega, skoro valjastega života, tankih, nežnih skokov in kratkih, napeto pokonci stojećih ušes. Njegovo oko je bistro in živa cela njegova narava. Život ruskega plemenjaka pokriva kratkodlaken, snežnobeli kožuh, kateri ima veliko ednačnosti z hermelinom in se tudi vporablja za imitacijo te dragocene kožuhovine. Nos, ušesa, skoki in rep so barvani črno, oči pa živo-svetlo-rudeče.

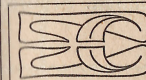
Pri porodu so mladiči čisto goli in mesnate barve. Po kakih osmih dnevih se obraščajo počasi z nežno belo dlako in šele po preteku 4–5 tednov se pokaže polagoma tudi temna barva, spredaj omenjenih delov života, kateri razvoj je odvisen od hitre ali počasne premembe dlake. Popolnoma izbarvani so pa šele ko so stari kakih 8–9 mesecev. Premembo dlake toplota

pospešuje, za kateri del kunci poleti hitreje premene dlako kakor po zimi.

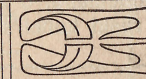
Ljubiteljstvo skuša doseči, da bi bila barva temnih delov ruskega kunca čisto črna in ostro ločena od družega života, kar pa do sedaj doseči še niso mogli. Pač se dobé kunci z dobro barvanimi ušesi, nosom in repom, pa barva skokov, posebno zadnjih je še vedno le rujavočrnika.

Reja ruskega kunca ni nikakor težavnejša, kakor ona drugih plemen. Polutemni hlev je velikega pomena za lepo barvanje tega plemena. Splošno pa so ruski kunci zelo dobri odreditelji svojih mladičev ter zelo plodoviti in utrjeni. Meso ruskega kunca je zelo fino in okusno in lahko trdimo, da zavzema v tem eno prvih mest med drugimi plemenskimi kuncem, ter je radi svojih lastnosti eno najbolj dobičkanosnih plemen, katero lahko toplo priporočamo.

Zanimanje za rusko pleme je vedno večje in to tudi po pravici.

Listnica uredništva.

V splošno korist. Perotnina je podvržena boleznim, katere nastopajo ali posamezno ali pa kužno, in je tedaj prednostno poznati perotninarju najvažnejše in pogoste bolezni perotnine, da jih zamore preprečiti, oziroma se varovati pred onimi.

Ako se zapazi, da kaka perotnina nerada je, zaostaja, klaverno in žalostno lazi okoli ali pa počepa po kotih in da je pri tem klaverna in zaspala in da našopiri pera, tedaj je to navadno znak bolezni. Tako žival treba je vjeti in dobro pregledati, ako se hoče preprečiti, da ne pogine, ali pa, kar je še huje, da ne okuži tudi druge perotnine ter tako spravi v nevarnost celi okraj. Ako ima grebén blede barvo s črnimi pikami in kožnimi luskinami, ali pa če ima žival golo glavo, mrtvo oko z oteklimi ali neoteklimi vejami, in mehko, umazano belo ali pa rumeno rujavo blato, kateremu izpuhteva zopern, kislast duh, tedaj je treba skrbeti, da se dotična perotnina takoj odstrani od drugih in pa, ako je še čas, ono korenito ozdravi, oziroma vpraša veččaka za svet glede zdravljenja in preprečenja morda izbruhle kužne bolezni.

Ena najnevarnejših perotninskih bolezni je kolera, katera lahko uniči v kratkem daleč na okoli vso perotnino in katera zahteva kot žrtev letno več tisoč kokoši, rac in gosij.

Da pa to preprečim ali saj skusim preprečiti v naših slovenskih krajih, hočem polagoma opisati vse najvažnejše in pogoste bolezni perotnine, da zamore spoznati ono tudi cenj. čitatelj.

Kar pa je še važnejše, posrečilo se mi je dobiti med svoje stalne sodelovalce častitega gospoda P. Miklavčiča, živinozdravnika v ljubljanski klavnici, kateri se je drage volje odzval mojemu pozivu, ter bode cenj. naročnikom vedno rad — brezplačno — reševal vprašanja o raznih boleznih perotnine in

malih domačih živali. Pri tem pa je stavil pogoj, da naj cenj. vpraševalci ne izgubijo iz vida dejstva, da je treba vedno žival videti, ako se hoče postaviti sigurno in točno diagnozo, ker so tudi pri kakej malenkosti, n. pr. diareji (driski) lahko simptomi, katere logik lahko spregleda, ki pa diagnozo popolnoma spremene. Le pomanjkanje strokovnjakov nas sili k odgovarjanju vprašanj potom lista, ne da bi se dotično žival zamoglo pregledati.

List „Perotninar“ mora tedaj stati na strogo znanstveni podlagi in le razmere na Kranjskem itd. silijo nas k gotovim koncesijam, ki imajo pa seveda svojo mejo, ker treba se nam je varovati očitanja, da služimo mazaštvu.

Ko bi slučajno poginilo več perotnine po vrsti, treba je takoj vposlati dobro zavarovanih nekaj kadavrov, ali pa vsaj enega, ker je v takih slučajih sumnja na kako kugo opravičena, katero je treba pravočasno preprečiti, da ne ugonobi posestniku vseh živali ali pa zanese k sosedu.

Konečno moramo še pripomniti, da so vsa vprašanja določila uredništvu, medtem ko so poginole živali vposlati naravnost živinozdravniku gospodu P. Miklavčiču v Ljubljani, klavnica.

L. Š. v R. Belgijski in francoski kunci so pač priljubljeni kot „šport“, ali velike koristi glede mesa, kožuhovine itd. niso, ker so odpadki zelo veliki. Tudi niso dobri odreditelji svojih mladičev, ker one radi popuščajo. V kratkem objavil bom kratke popise teh dveh plemen, iz katerih boste lahko povzeli vse zanimivo. Srebrni kunci so, akoravno veliko manjši, vendar veliko večje koristi, kot omenjena plemena, in skoro jednaki še boljšemu ruskemuplemenu, o katerem sem v današnjem listu prijavil daljši članek. Srebrni in ruski kunci so glede obširne koristi toplo priporočati.

Zaključek uredništva je: Za dopise, vprašanja itd. 18. vsacega meseca, za prijave med „Malimi naznanili“ in „Inserati“ pa 24. vsacegamešeca. Poznejši dopisi itd. privedi se morajo še le v prihodnji številki.

Ponatisi iz „Perotninarja“ so dovoljeni le tedaj, ako to dovoli izdatelj, kateremu so vposiljati tudi vsi dopisi in naročila.

Mala naznanila.

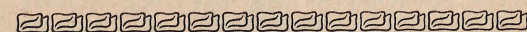
Vsak naročnik sme po dvakrat na leto po dve vrsti, in sicer brezplačno prijaviti na tem mestu kako objavo, tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve, oziroma za jedenkrat štiri vrste, ter je za vsako vrsto čez to število plačati 10 vinarjev za vsak natis. Denar je vposlati naprej.

Jajca za valjenje od pristnih štajerskih kokošij oddaja po 2 kroni ducent Kmetijska zadruga na Cvenu, pošta Ljutomer. (1)

Jajca za valjenje od domačih izvrstnih kokošij, kakor tudi čebele in med pitanec ima skoro celo leto za oddati oskrbnitvo graščine Grmač, pošta Šmartno pri Litiji. (2)

Jajca za valjenje od pristnih peking rac, ducent po 5 kron ima vedno v zalogi Ivan Tomšič, Vrhnika. (3)

Jajca za valjenje od čistokrvnih Houdan z čopom, ducent K 3:50 ter Plymonth-Rocks in Leghorn, ducent K 2:50 oddaja M. Lamprecht na Kumenju, pošta Sv. Lovrenc nad Mariborom. Štajersko. (4)

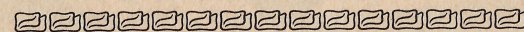

Objave

v „Perotninarju“ zaračunajo se sledeče: Za celo stran 24 K; za $\frac{1}{2}$ strani 12 K; za $\frac{1}{4}$ strani 6 K; za $\frac{1}{8}$ strani 3:50 K in za $\frac{1}{16}$ strani 2 K. — Pri večkratni ponovitvi se dovoli primeren popust. Priloge po dogovoru.

Pri uporabi inseriranih tvrdk prosi se sklicati na list „Perotninar“.

Nad 200 prvih odlikovanj.

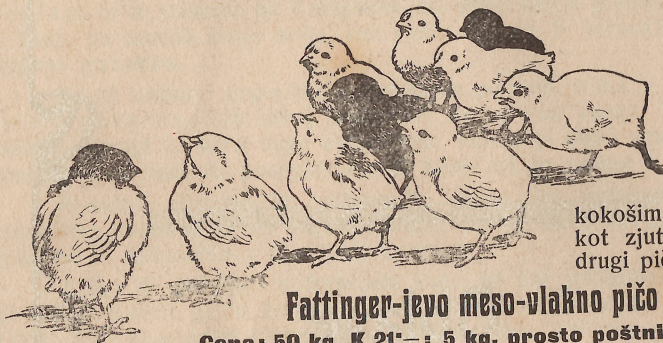
Ponarejanja so brez vrednosti.

Najhitreje napreduje pri vzgoji perotnine dotični gospodar, kateri vporablja kot prvo pičo

Fattinger-jevo meso-vlakno pičo za piščeta.

Pravo veselje je videti, kako krasno in zdravo vspevajo piščeta pri tej tako redilni in lahko prebavljivi piči.

Cena: 50 kg. K 22[—]; 5 kg. prosto poštine K 3[—].

Dobre jajčarice

vzgojé se hitro in gotovo, ako se kokošim krmi dnevno kot zjutranji dodatek drugi piči

Fattinger-jevo meso-vlakno pičo za perotnino.

Cena: 50 kg. K 21[—]; 5 kg. prosto poštine K 2⁸⁰.

Zahtevajte zastoj in prosto poštine cenike tudi o drugi povsem izkušeni Fattinger-jevi piči za perotnino, pse, ribe, ptiče, prešiče itd. pri **tovarni za živinsko pičo**

FATTINGER & Co., Dunaj, Wieden ali pa pri zastopniku **Anton Lehrmann-u** v Tržiču, Gorenjsko (Kranjsko), kateri sprejema tudi vsa naročila v točno in stvarno izvršitev.

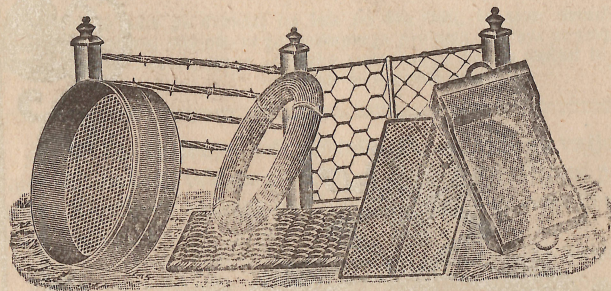
Jajca za valenje

od grahastih „Plymouth-Rocks“, ducat 4 K. 75% oploditve garantiram. Neoplojene zamenjam. Do danes je ta pasma edina, katera ni samo veličanska in finega mesa, ampak tudi izvrstna jajčarica. Prodam tudi radi pomanjkanja prostora veliko pod nakupno ceno, enega petelina in eno kokoš izvanredno lepe težke pasme bele „Wyandott“. Dalje se proda nekaj 3 mesece starih lepih francoskih velikih kuncev po 3 K.

Perotninski zavod ŠEVAR, Rakek.

Ceniki na zahtevanje brezplačno.

Praktične in cene žične ograje.

Elastične mrežaste modroce, za postelje v raznih velikostih; vsakovrstne žične tkanine, za stroje, mline, okna, mesne sitence itd., raznovrstna **sita** in **rešeta** za tovarne, mline, čiščenje žita itd. po najnižji ceni.

EVGEN IVANČ, Sodražica (Kranjsko.) izdelovatelj žičnih pletenin in trgovina z lesenim blagom.

Priporoča slav. občinstvu v naročbo vsakovrstne **mreže iz žice**, za ograje vrtov, **kurjih dvorišč**, preprečke v oknih in linah, za prosejanje peska in gramozja itd.

Pocinkano jekleno žico z bodali za ograje gozdov, pašnikov itd.

Izvanredna novost! Važno za perotninarje, veleposestnike, gospodarje, izvoznike in prekupovalce jajc, kakor za vsako gospodinjstvo neogibno potrebno!

Električni preskuševalec jajc

sistem Maiss

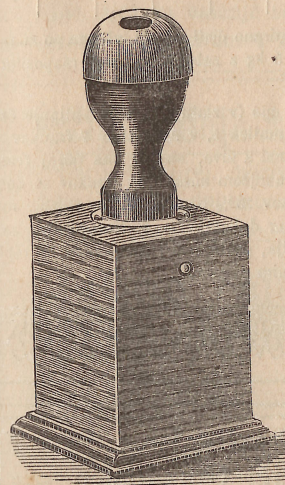
za pregledovanje jajc od kúr, gosij, rac, jerebic, fazanov, puranov, pegátke itd. v svrhu rabnosti, oplojenosti in zarodka.

Suha baterija gori pol leta in zadostuje za pregled 100.000 jajc.

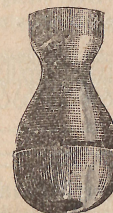
Pri pregledovanju jajc se lahko takoj prepričata gospodinja ali rejec o rabnosti onih za rejo ali za valenje. Posebno ako se morajo jajca kupovati, varuje se s tem znatne škode.

Tudi za gospode veleposestnike, gozdarje, lovce itd. je preskuševalec velike važnosti, ker se lahko takoj v gozdu pri nabiranju jajc divje perotnine prepričajo, ako so ona vporabna za valenje ali ne.

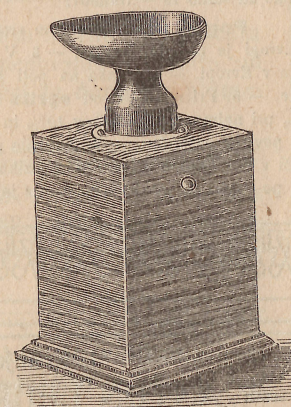
V nobenem gospodinjstvu, restavraciji, hotelu ali kavarni naj bi ne manjkala električni preskuševalec, ker se z onim lahko in hitro prepriča o rabnosti jajc za kuhinjo in mizo.

za jajca za valenje.

za vporabna jajca.

Cena: Celotna svetilka s suho baterijo in dvema nasadki za navpično in ležečo preskuševanje jajc 10 K; nadomestilna baterija 2 K, brez zamota in poštine.

Spričevala odličnih perotninarjev, posestnikov velikih fazanerij itd. v prvotnem spisu na razpolago.

Naročila prejema zastopnik:

ANTON LEHRMANN, Tržič, Gorenjsko (Kranjsko.)

Pošilja se po poštne poizetju ali pa se mora vpslati denar naprej.

Čebelarstvo **Lucio Paglia** Čebelarstvo

Castel San Pietro Emilia (Italija).

Odlikovano na vseh razstavah tu- in inozemstva. Pismo potrjeno od N. Vel. laškega kralja. 36letna skušenost. Ogromno naročnikov. **Izvoz matic najčistejega laškega plemena**, rojev od $\frac{1}{2}$ do $1\frac{1}{2}$ kg, praznega satovja, medu in voska. Nizke cene, točna in hitra postrežba. Po **plemenska reja** matic pod vednim nadzorstvom posestnikov se vrši le s posebno skrbnostjo pri **močnih rodovih** in se **jamči za odličnost plemena**, njega plodovitost, lepoto itd.

CENE:

(1 frank = 96 vin.)

Plača se v mesecih	april	maj	junij	julij	avg.	sept.	okt.
za 1 oplojeno matico frankov	8	7	6	5	4	3 $\frac{1}{2}$	3
» 1 roj $\frac{1}{2}$ kg teže »	16	15	14	12	10	8	6
» 1 » 1 » » »	20	19	18	16	14	12	8
» 1 » $1\frac{1}{2}$ kg » »	25	24	23	20	16	14	10
» 6 matic »	—	—	—	—	—	18	15
» 12 » »	—	—	—	—	—	35	30
» 6 rojev po $\frac{1}{2}$ kg teže »	—	—	—	—	—	45	35
» 12 » » $\frac{1}{2}$ » »	—	—	—	—	—	80	65
» 6 » » 1 » »	—	—	—	—	—	65	45
» 12 » » 1 » »	—	—	—	—	—	100	90

Redka prilika! En zavoj satovja za čebele (garantirano čisti vosek), vlietga po znanem vzorcu Rietsche, prikladen za navadne nemške romiče, teže 5 kg z zaboječkom vred, razpošilja se franko za samo 19 frankov.

Pogoji: 1. Z naročilom vred vposlati je znesek za ono (v zlatu). — Razpošiljanje čebel v Evropi je poštne prosto. — 3. V Ameriko stane vsaka matica 4, v Avstralijo 7 frankov več nego v Evropi. — 4. Vsaka na poti zamrla matica se premeni z živo, ako se ona takoj franko vrne. — 5. Pri naročilih od **aprila do avgusta** in v najmanjšem znesku 50 frankov se dovoli 5%, pri najmanj 100 frankov 10% in pri najmanj 200 frankov 15% popusta. — 6. Naslov mora biti povsem natančen. — 7. Naročila se izvajajo po vrsti kakor dohajajo. — 8. Naroča naj se po moči v francoskem ali nemškem jeziku. — 9. Izvoz svežega sadja, grozdja za vino in mizo, krompirja itd. po najnižjih cenah. Izdelovanje jabolčne namake z naravnim okusom.

I. Kranjski perotninarski zavod

ANTON LEHRMANN, Tržič, Gorenjsko

oddaja in ima vedno v zalogi načrte

lastnega perotninskega hleva in zaklopnega gnezda

(lastni sistem.)

Ti načrti so bili radi **vsestranske uporabnosti** in **umne ureditve** v razstavi v Solnogradu z dne 27. avgusta 1904 odlikovani z **državno svetinjo**.

Cena načrtu perotninskega hleva je K 10.—, načrtu zaklopnega gnezda K 4.— prosto poštne proti povzetju. Z načrtom odda se tudi dovoljenje onega porabiti za napravo vsacega števila hlevov in zaklopnih gnezd za **lastne** perotninske zadeve.

Vsaka zloraba načrtov, njih ponarejanje ali oddajanje tretjim osebam v svrhu naprave istega hleva ali gnezda itd. je brez dovoljenja **prepovedano** in se proti temu postavno **nastopa**.

I. Kranjski perotninarski zavod

Anton Lehrmann, Tržič, Gorenjsko.

Posebna reja čistokrvnih, povsem z najvišjimi darili odlikovanih plemen

sivo-grahastih „Plymouth-Rocks“
rumenih „Orpingtonk“
velikanskih „Peking-rac“ in
„Emdenskih gosij.“

Oddaja jajc za valenje z 80% jamstvom za oplo-ditev po sledeči ceni:

od grah. Plym. Rocks po 40 vin. eden
» rumen. Orpingtonk » 50 » »
» velik. Peking-rac » 70 » »
» » Emden. gosij (za letos razprodane)

brez zamota in poštne. Zamot se računa po lastni ceni.

Vsa jajca za valenje so vedno označena na eni strani z dnevom nesenja, na drugi strani z mojo varstveno znamko.

V seziji oddaja zavod v omejenem številu tudi piščeta zgoraj imenovanih plemen od 2 dni starosti naprej, oziroma jeseni tudi nekaj že dorašlih plemenjakov. Cene po dogovoru.

Posebna reja finih „ruskih kuncev“, povsem z najvišjimi darili odlikovanih plemen.

Oddaja mladičev v omejenem številu po dogovoru od 6 tednov starosti naprej.

Zavod odda tudi 4 dobro preskušene valilnike različnega sistema za 50 do 140 jajc radi naprave ednotnih valilnic in razširjenja zavoda. Cena po dogovoru.

Zastopništvo raznih potrebščin za perotninarstvo.

Pri vprašanjih prosi se priložiti znamko za odgovor.

Barvane podobe plemenske perotnine.

12 barveni tisk na 60 × 75 cm velikih kartonih.

Cena: za eden komad K 1.70 brez poštne in zamota. Pri odjemu najmanj 10 podob naenkrat se zniža cena na K 1.40 brez poštne. Pri podobah, opremljenih z kovinastimi palčicami in obeski, zviša se cena za 40 vinarjev pri eni podobi. Podobe, tiskane na platno in opremljene s palicami stanejo za eno podobo K 1.— višje.

Podobe so popolnem po naravi barvane in so jim služile kot preduček živali najodličnejših perotninarjev.

Za poduk v šolah, perotninskih zavodih in samouk — perotninarjev neogibno potrebne! —

V zalogi so dosedaj vedno podobe od

1. jerebičaste Italijanke,	4. črne Minorke,
2. bele Italijanke,	5. Ramelslohrke.
3. črne Italijanke,	6. grahasti Plymouth-Rocks.

———— Zbirka se nadaljuje. ————

Priporočati so vsem perotninarjem in rejcem, za razstave, reklamo, ponudbe, tudi v poduk itd.

♦ perotninske itd. razglednice ♦

povzete po naravi in čistokrvnih plemenjakih, v 45. različnih podobah.

Cena: za posamezne razglednice 8 vinarjev. Pri odjemu najmanj sto razglednic, tudi sortirane K 5.—, pri odjemu 1000 razglednic na edenkrat K 38.—. Cene so proti povzetju ali dopošiljati svote naprej, brez poštne in zamota.

Naročila sprejema zastopnik

Anton Lehrmann, Tržič, Gorenjsko, Kranjsko.

Prospekti zastonj in prosto poštne.

Tisk J. Blasnika naslednikov v Ljubljani.

I. slovenski ilustrovan mesečnik za umno perotninarstvo s priveskom za umno rejo vseh malih domačih živali.

Urednik in izdatelj: **Anton Lehrmann, Tržič, Gorenjsko.**

„Perotninar“ izhaja prvi dan v mesecu, ter stane letno 2 kroni 40 vinarjev.

Štev. 2.

Tržič, dne 1. junija 1906.

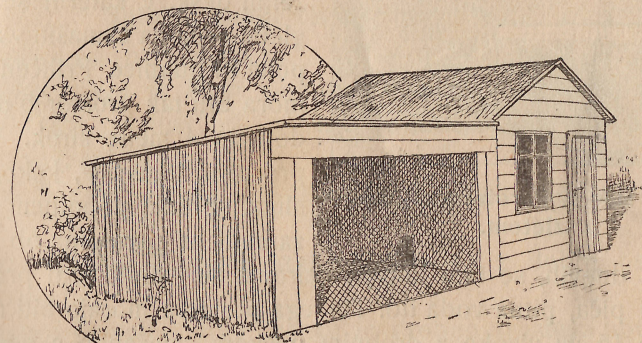
Letnik I.

Važnost perotninskega hleva.

8 slikami.

(Dalje.)

Perotninarstvo nikakor ne trpi velikih izdatkov pri zidanju hlevov, kurnikov itd. ako se hoče ono tvoriti povsem dobička-

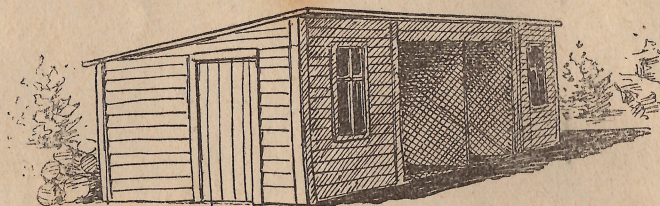
Podoba št. 4. Perotninski hlev za eno plem.

nosno. Velikokrat je celo cena perotninskega hleva odločilna, ali naj se peča kmetovalec s perotninarstvom, oziroma poveča njega

stanje ali ne. Glede tega so že naši pradedje v perotninarstvu volili najprvo najceneje in naj navadnejše sestave perotninskih hlevov. Take, tudi za naše razmere popolnoma prilične hišice privajam v slikah šte. 4, 5 in 6, ter hočem one tu nekoliko opisati.

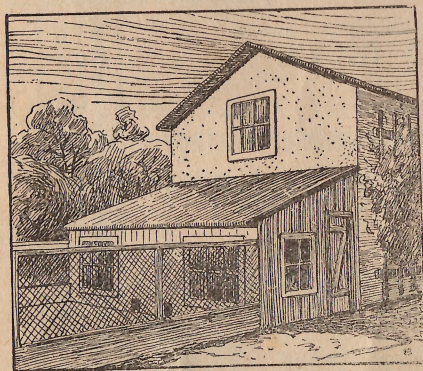
Slika šte. 4 nam predloži zunanjo obliko najnavadnejšega perotninskega hleva za omejene prostore brez izleta.

Hišica, katera je popolnem lesena je dvostenska, ter prostor med stenami nekako 8 do 10 cm širok in napolnjen z šotno

Podoba šte. 5. Perotninski hlev za dva plemena.

steljo, senom, slamo, pepelom itd., kar stori da je hišica pri zadostnem številu perotnine tudi po zimi popolnoma topla. Za prenočišče in gnezda 25. do 30. živalimi zadostuje hišica katera je 3 metre široka, 4 metre dolga in do slemena 2.80 metrov visoka. V hišici mora biti popolnem svetlo, ter je treba glede tega napraviti v oni okno, katero mora imeti najmanj 1 m² svetlobe.

Podoba šte. 6. Perotninski hlev z izletom.

Da se pa zamore perotnina tudi po dnevi dovolj pregibati in brskati, napravljen je zraven hleva pokrit prostor, katerega se lahko sestavi iz najslabejših, seveda snažnih in neokuženih desk, v katerih se mora glede prepiha zamašiti vse razpoke in luknice. Prilichen hišici mora biti tak prostor 5 metrov dolg in 4 metre širok. V tem prostoru, kateri je, kakor kaže slika, spredaj popolnem odprt, zamudi se perotnina ob slabih

ta lahko ta prostor omeji z žično mrežo (glej sliko) ter ji tako zabrani izhod. Pri tem pa ne sme pozabiti, da mora potem perotnini nadomestiti naravni živež z donajanjem veliko zelenjave in drugih tvarin.

Slika šte. 5 nam kaže zunanjo obliko dvojnatega perotninskega hleva z enostransko streho. Ta sestava, pripravna za dve plemeni od 25 do 30 glav perotnine, mora biti s kopelnimi prostori skupaj, 16 metrov dolga in 4 metre široka ter spredaj 2.80 metra in zadej 2 metra visoka. V vsem drugem je jednaka preje opisanemu hlevu.

Kako da perotninski hlev lahko prislonimo kakemu gospodarskemu poslopju in kako pripravimo omejen prostor za izlet perotnini, kaže slika šte. 6. Pri tej napravi je seveda kopalni prostor napravljen v hlevu samem, ter more biti oni za to v vsem primerno večji.

Vsi ti hlevi morajo biti pokriti z nepremočljivo streho, za kar se najbolje prilega katranova (smolnata) lepenka, ako se v to svrhu noče rabiti opeke. Vsa zunanja in notranja lesena dela hlevov se pobelijo ali pa namažejo v svrhu daljše trpežnosti, korenito s karbolineom.

(Dalje prih.)

Postava in razne barve laškega plemena.

Čistokrvno se redi laško pleme v črni, beli, rumeni, modri, grahasti, jerebičasti, srebrnovratni itd. barvi, večinoma z navadnim, včasih tudi z rožnatim grebenom. Velikosti je približno ednake kakor navadna domača kokoš.

Splošni znaki čistokrvnosti:

a) laškega petelina:

Postava onega je lična, ponosna in močna, nekoliko večja kakor domačega petelina od katerega se razloči tudi v bolj pokončni in ognjevitosti noši.

Glava: precej široka in zmerno oblokana, ne sme biti predolga.

Kljun: srednje dolgosti, lahko zakrivljen z dobro ostino, barve rumene.

Orebeno: navadno, živo rudeče in drobno zrnatega površja, mora biti enakomerno in globoko izrezano, in pri 5.—7. rogljih dobre oblike. Ono mora imeti široko podlago, da zamore stati lepo pokonci. Njega dolgost naj sega — lepo zaokroženo — od sredi kljuna do zatilnika, katerega se pa ne sme dotikati. Dobro razvito

grebeno ne sme imeti nobenih gub, bul, bradovic itd. ter mora stati brez zasukleja naravnost pokonci.

Obraz: živo rudeč, gladek in brez perja.

Oči: velike in ognjevite ter rumene, rudeče do rujave barve, kakor to zahteva barvano perje.

Uhlja: (ušesi) podolgasto okrogla in nežne kože morata se gladko oprijemati in ostro razločiti od obraza ter biti čisto bela, precej dolga in brez vsake gube.

Podbradek: precej dolg, dobro zaokrožen, tanek, gladek in živo rudeče barve.

Vrat: srednje dolgosti mora biti krepak, lahko zakrivljen ter nošen lepo po konci. Imeti mora obilni, dolgi do pleč segajoči obesek.

Hrbet: širok, na straneh lepo zaokrožen, viseč proti repu, z bogatim obeskrom, mora biti po njega celi dolžini popolnem raven.

Truplo: srednje dolgosti zoži se proti zadej ter je v plečih precej širok.

Prsa: polna, okrogla, nošena visoko in naprej stoječe.

Perotki: dolgi in široki, trdno se života oklepajoči.

Rep: dolg, zmerno širok, z širokimi dolgimi srpi in pokrivnimi peresi, sme tvoriti v najskrajnem slučaju pravi kot z hrbtom. Kar stoji višje ni pravo. Rep naj ne visi na stran.

Stegna: srednje dolgosti, krepka in mišičnata morata biti gosto obraščena.

Nogi: srednje dolgosti, močni brez žilic, rumeni in brez perja, z štirimi prsti, kateri morajo biti dolgi, tanki in dobro razprostrti.

Teža: 2—2½ kg.

b) Kokoši:

Postava je enaka oni domačih kokoši, samo večja, živa in hitra.

Glava: zgoraj nekoliko plošnata.

Grebeno: tanko, globoko in enakomerno izzobčano, veliko in opletajoče, viseče do sredi očesa.

Uhlja: majhna, podolgasto okrogla, gladka in bela.

Rep: poln, lepo stoječ in dobro sklenjen, mora imeti z vratom nasprotno eno lego.

Teža: 1½—2 kg.

V vseh drugih točkah — izvzemši plemenska spolovila — vjema se život kure z petelinovim.

Velike napake laškega plemena so: prepokončni rep, velike bule in gube v grebenu in podbradku, rudeča uhlja, bel obraz, kriv hrbet, slaba postava in prelahka teža.

Razne barve čistokrvnega laškega plemena:

I. Belo plemo:

a) petelin: barva mora biti čisto bela, svetla in brez rumenega nadihljaja.

b) kokoš: popolnem ednaka petelinu, izvzemši spolovila.

II. Črno plemo:

a) petelin: barva čisto črna z zelenkastim svitom. Životno perje modročrne barve.

b) kokoš: kakor pri I.

III. Modro plemo:

a) petelin: barva lepo sivomodra in polna, po vsem životu enakomerna.

b) kokoš: ob vratu nekoliko temnejša kakor petelin, drugače enaka petelinu.

IV. Grahasto plemo:

a) petelin: spodnja — životna — barva je sivomodra. Pokrivajoča peresa so po njih širini preprežena z valovitimi, tankimi in enakomerno širokimi progami, katere so črne, zeleno svitujoče barve. Ti znaki so razprostrti enakomerno po vsem životi, od grebena do konci repa. Obeski ob vratu in hrbtu so nežno valoviti.

b) kokoš: Obeski ob vratu nekoliko bolj debelo valoviti, drugače enaka petelinu.

V. Rumeno plemo:

a) petelin: barva je enakomerno svetlo do temno rumena. Životno perje je nekoliko svetleje od pokrivajočega, vendar ne sme biti belo ali pa sivo. Perotki in obeski ob vratu in hrbtu so lahko nekoliko temnejše barve, a ne rudečorumeni. Rep je svetlobronaste barve.

b) kokoš: enaka petelinu do plemenskih znakov.

(Konec prih.)

O valenji sploh.

(Dalje.)

Jajca med valenjem kropiti z vodo ni dobro, ker preveč vlažnosti povzroči rast plesnive glive, katera uniči vsako se razvijajoče življenje. Jajce, katero se ni izleglo v določenem času, skuplje se lahko kakih 10 minut v 30—35° R. gorki vodi. Nato se previdno z nožem ali ednako pripravo napravi ob široki strani v jajčno lupino razpoko, jajce potem še enkrat potopi v kopelji ter končno še mokro zopet podloži koklji. Ako se na to pišče

ne zvali v teku 12 ur, ni več veliko upanja, da se to zgodi pozneje, vendar se lahko previdno odstrani košček lupine ter potem varno pretrga notranjo zasušeno kožico. Ako pišče še živi, bode si nadalje že samo napravilo pot, oziroma se lahko pomaga nadalje. Pri vsem tem pa je treba paziti, da se piščanca ne rani, ker izguba kapljice krvi je gotovi pogin onega. Pri dragocenih jajcih je glede tega svetovati onim, kateri v preiskavanji jajc nimajo potrebne gotovosti, da to raje popolnem opuste.

Ako so se zvalila posamezna piščeta, odstranijo se za enkrat ona izpod koklje, akoravno so morda še mokra, ter posade v zato pripravljeno košarico ali enako pripravno stvar, katero se je preje napolnilo z perjem, bombažem, flanelo ali enakim toplim sredstvom, na kar se vse skupaj postavi na primerno topel kraj. Večkrat kakor dvakrat na dan, t. j. zjutraj in zvečer pregledavati kokljo ni umestno, ker se ona potem preveč razburi in lahko raztré jajca ali pa pohodi že na pol izlegla piščeta. Ko so se zvalila vsa piščeta, donesejo se koklji, katera jih bode potem kmalo z materno skrbnostjo spravila pod svoja varna krila. Po preteku najmanj 36—48 ur smé se šele pričeti z krmljenjem piščet. Kot izvrstno sredstvo za prvo pičo, kakor sem že omenjal, je meso-vlaknata piča za piščeta, katera naj bi se vsaj kot zajutrek, zdrobljivo namočeno v gorki vodi ali mleku, pokladala piščetom. Ta piča jim ugaja povsem izvrstno in rastó in vspevajo piščeta pri vporabi one vidno. Kdor pa ne bi hotel kot prvo sredstvo vporabljaliti te piče, krmi naj piščeta z pičo, katera je povsem lahko prebavljiva in hrani v sebi zadostno beljakovine. Kot tako pičo za prve dni priporočati je jajce, malo kuhanega mesa, kuhano mleko, ribe, star kruh, mravljinčna jajca, ogerci, močni črvički, mehko skuhani riž, zmleto ali drobno stolčeno žito, posebno oves, pšenica in prosó. Posebno dobro sredstvo za prvo pičo je tudi star zdrobljen kruh ali pa fini ovsen zdrob, katerega se dobro zmeša z stepenim sirovim jajcem. Ko so enkrat piščeta stara 8 dnij, priporočljivo je pridevati piči tudi malo klajnega apna (približno 1—1½ grama na dan za eno pišče) ali pa se pomeša med zdrobljivo oparjeno pičo nekoliko drobno stolčenih ali zrezanih sirovih kostí, ker taka piča utrdi okostje in pospešuje rast.

Piča naj se poklada v majhnih deležih in sicer v prvem tednu vsako uro, v drugem vsako drugo, in v tretjem vsako tretjo uro itd., ter naj se menjaje daje enkrat namočeno, drugo zrnato pičo. Pri krmljenji ne sme preostajati piče, posebno ne mokre, ker se ona v gorkoti hitro skisa in je potem zelo škodljiva.

Zelenjave, kakor salate, špinače, regrata, kreše, okraka, trave, koprive, okaljena semena itd. dobivati morajo piščanci takoj pri prvi hrani. Kot pijačo, katero morajo imeti po preteku 12—18 ur vedno na razpolago, dajati je najbolje, saj prve tedne dobro prekuhana in popolnem ohlajeno mleko.

Kadar je suho vreme, posebno v gorkih, solnčnatih dnevih, dovoliti je piščetam izlet na prosto. Paziti pa je na to, da koklja one ne zapelje skozi mokro travo ali pa se predaleč odstrani, da jih ne prehiti dež ali pa rósa, ker v takih slučajih se pogosto radi prehlade, kar je vedno slabih nasledkov.

Najbolj pripravno za tak izlet je pač prostor, kateri je ograjen z žičnato mrežo ali pa z lesenimi latami. Tam potem lahko piščanci uživajo polno svobodo, varni pred mački, psi in drugimi nevarnostmi. V tem prostoru je lahko zopet drugi, z mrežo omejen prostor za boljšo pičo piščetam. Ta mreža mora biti toliko gosta, da pač pripusti piščeta k boljši piči, a to za brani koklji.

Ko so piščeta 3 tedne stara, prične se tudi prava rast perja. V tem času naj bi se dajala spredaj navedena močna krmila, ter večje množine klajnega apna, zdrobljenih kostí, stolčenih jajčnih lupin, krede itd. kakor tudi nekaj zdrobljivo poparjenih ali pa suhih otrobí in druge zrnate piče, ker to pospešuje rast perja. Do 8 tednov na ta način krmljena piščeta razvila se bodo povsem najbolje; nadalje se jih potem lahko krmi enako odrasli perotnini.

Da se perotnina hitro spozna glede starosti, je prednostno piščeta zaznamovati. Prav priprosto in priročno sredstvo za to so nožni obročki za perotnino iz celulojda, katere se dobiva v raznih barvah, ter natakneni piščetam, pozneje na prvi pogled svedočijo rojstveno leto dotične perotnine. Ako se n. pr. prvo leto natakne piščetam rudeče, drugo modre in tretjo bele obročke (dalje kot 3 leta naj bi se ne gojila nobena kokoš) tedaj se pri še tako veliki družini takoj lahko spozna živali, pripravljene za izvrstenje. Tudi se na te obročke lahko vtisne začetne črke gospodarjevega imena ali kako drugo znamenje, ter s tem lahko vedno dokaže njega lastnina. Take obročke ne rabijo se samo pri kokoših, ampak pri vsakovrstni perotnini, še celo pri kanalčkih in drugih dragocenih ptičih. Velike prednosti je tudi vtisniti v obročke številko rojstnega leta, kar vedno sigurno dokaže starost perotnine v slučajih prodaje ali nakupa. Ta namen seveda spolnijo samo popolno nerazločljivo sklenjeni obročki, kateri se nataknejo drobnim nožicam piščet, na kar jih potem odrasli perotnini ni mogoče drugače sneti, kakor da se obročke zdrobi ali pa razreže.

(Konec prih.)

Rouenska rasa in njena reja.

S sliko.

Kakor že svedoči ime, je ta rasa francoskega izvirka. Rodila se je v Normandiji ter ima od nje glavnega mesta — Rouen — ležeče na desnem bregu Sene, svoje ime. Normandija ima za rejo te race izvanredno ugodna tla, za kateri del se tam goji to plemo v velikoštevilni množini, ter postalo izdatno trgovinsko blago. Od tod preskrbljujejo se posebno pariški sejmi z klavno perotnino, ter se ni čuditi, ako so normandijski odgojitelji rouenske race gledali samo na to, pripeljati na prodajo samo debele in okusno opremljene živali, med tem ko so zanemarjali popolnitev one glede plemenskih znakov, velikosti in finega mesa.

Iz Francoskega se je razširila ta rasa ne le po vsej Evropi, ampak lahko trdim po vsem svetu. Prejšnja francoska rouenska rasa odlikovala se je po debelem telesu, bila je tedaj široka in debela, med tem ko ji je manjkala današnja dolgost trupla. Tudi barva in risanje perja bili ste bolj svetli in nepravilni kakor one sedanje race. Angležem pripada zasluga, da so iz tega plemena odgojili današnje popolno plemo ter tudi zboljšali njega gospodarsko vrednost. Angleška rouenska rasa je veliko težja od francoske in se odlikuje od one posebno po svoji dolgosti, širokosti in debelosti telesa, kar je glede opitanja velike važnosti, ker dolga in ozka rasa opitala se ne bode nikoli tako kakor široka in debela če tudi malo krajše postave.

Glede gospodarske vrednosti je rouenska rasa ena najbolj priporočljivih plemen. Skoro vse prednosti, katere zahtevamo od dobre race, najdemo združene pri rouenski raci. Zgodnjo izvalene račke prično z nesenjem jajc pogosto že o Božiču, posebno ako jim je na razpolago topel hlev, med tem ko druga plemena prično nesti še le v mesecu februarju. Povprečno število letno znesenih jajc menjava med 80—120, ter tehtajo od 70—80 gr. Barva jajc je siva do zelenkasto bela. Vse predstoječe zahteva seveda spolnevanje vseh dolžnosti umnega odgojitelja glede primerne piče, prostega izleta na vodo, toplega in snažnega hleva itd.

Rouenska rasa znese večinoma 25—30 dnij zaporedoma, ako se ji odstrani vsak dan jajce ter le vabnika, najbolje porcelanasto jajce, pusti v gnezdu. Race znesó večinoma po noči, ter je le pomanjkanje priložnosti si napraviti gnezdo, vzrok, da one zneso tudi po dnevi, in sicer najraje v kakem grmovju, bičevji itd. Ako se raci nabavi mrzli nočni hlev, zaostane tudi število jajc.

Rouenske race so pač dobre, a zelo pozne vzgojiteljice svojih mladičev, ter se glede te poznosti vporabljajo večinoma

Podoba štev. 7. Rouenske race.

kokoši ali pure za valenje račjih jajc, ker pozni nasadi niso več dobičkanosni. Vzgoja je enaka drugih rac.

Rouenska rasa daje nam lepo, sočnato pečenko izvrstnega okusa ter radi tega zelo priporočljiva za rejo v svrhu pridobitve obilnega in izvrstnega mesa. Opitanje se vrši hitro in je trpinčenje živali s takozvanim »šopanjem« (gatenjem) nepotrebno, ker se rasa ravno tako hitro in dobro opita z prostim krmljenjem, oziroma postane meso še bolj okusno kakor pri gatenju.

(Dalje prih.)

Plymouth-Rocki ali skalnato pleme.

To ravno tako težko, kakor lepo pleme, prišlo je iz Amerike nepopolno prvič leta 1872 na Angleško, od koder se je potem razširilo skoro po vsej Evropi. Njega popolnitev stala je mnogo truda ameriškimi, angleškimi, avstro-ogerskimi in nemškimi perotninarjem, katerim tudi pripada zasluga, da so v primerno kratkem času tvorili to povsem lepo pleme.

Plymouth-Rocki, uvrsteni težki perotnini, so glede koristi, ker so brezperesnih nog, dobri iskavci živeža in dobre zimske jajčarice veliko boljše vpoštevati, kakor njih sorodnice Kochin, Brahma, itd. ter zaslužijo glede tega največje zanimanje.

Plymouth-Roki so zelo utrjeno in zadovoljivo pleme, ter priporočati za rejo v omejenih prostorih. Jajca, katerih znesó letno od 120 do 160, oziroma tudi več, so rumenkaste do rujavo-rudečkaste lupine, temno barvanega rumenjaka in povprečne teže 65 gramov. Za opitanje so zelo pripravne ker imajo obilo dobrega in okusnega mesa in se zelo hitro odebele ter dosežejo kokoši $2\frac{1}{2}$ do 4 kg, petelini $3\frac{1}{2}$ do $5\frac{1}{2}$ kg teže, v izjemnih slučajih tudi več.

Po zunajnosti Plymouth-Rocki ne zaostajajo skoro nič za drugimi težkimi azijskimi plemeni Kochin, Brahma, Langshan itd. Perje onih pač ni tako prepolno in našoperjeno kakor od Kochink, kar stori one na videz tako velikanske, ampak polno ter ozko in trdno ohlepnjeno telesa, ter so glavni znaki čistokrvnosti polna postava, široka in polna prsa ter širok hrbet srednj dolgoti. Živali šibke postave z oskimi, plitvimi prsi so nesposobne za rejo in zavreči iz stališča dobičkanosne ali ljubiteljske reje.

(Dalje prih.)

Perotninska kólera ali kuga. (Perotninski tipoid.)

Perotninska kólera, katera napada vso domačo perotnino posebno kure, gosi in race, je zelo nevarna in nalezljiva bolezen in pogine navadno vsa od nje napadena perotnina. Okuženje izvrši se najraje pri nakupu tuje perotnine, z kadavri poginilih živali, nadalje s krvjo, drobom in perjem zaklanih bolnih živali, ali pa se naleze na cesti, pašnikih, ob potokih in mlakah kjer se je mudila bolna perotnina.

Navadno, brez kakih znakov da je obolela perotnina, pogine naenkrat vrstoma več kokoši, gosi in rac, ter šele poznejšo preiskavanje dokaže, da je medla in klaverna ta ali ona žival, da ima našoperjeno perje in drisko. Blato te živali je v začetku znato in belo-rumenkaste barve, ter postane potem vodeno sluznato in zelene barve.

Zdravljenje tako obolelih živali je breuspešno. Najbolje je one takoj odstraniti od videzno še popolno zdravih živali. Zdrava perotnina prevesti se mora v posebne, neokužene prostore ter dobiti še nerabljene posode za pičo in vodo. Obolele živali naj bi se najbolje takoj zaklale in zažgale. Ako ni mogoče izvesti to povsem najsigurnejše sredstvo, potem naj se potresejo poginole ali usmrteno živali z neogašenim apnom, ter zakopljejo v najmanj pol metra globoke jame. Pokopavanje takih kadavrov na gnojšču je nedopustno, ker se v onih vzdrže zelo dolgo nalezljivi bacili, kateri bi se prenesli pozneje zopet v morda že popolnem učiščeni hlev itd. Vsi prostori in vse posode z katerimi je prišla v dotiko obolela perotnina se mora po moči sežgati. Koder pa to ni mogoče, storiti se mora naslednje: tla, vrata, okna, stene, ležišča in gnezda, posebno posode za pičo in vodo se morajo korenito osnažiti z vročim, zjedajočim lugom. Stene je treba dobro omesti ter pobeliti z beljavo, kateri se je pridejalo karbola, lizola in enake tvarine. Vse plavne krnice se morajo sprazniti ter ravno tako skrbno očistiti. Prstena ali peščena tla naj bi se izkopala najmanj 10 cm globoko ter uničilo izkopljeno skupaj z kadavri in blatom perotnine. Potrebno je tudi nekaj dni korenito zračiti in sušiti hlev.

Da se prepreči kólera, treba se je po moči ogibati nakupa tuje, posebno iz okuženih krajev prišle perotnine. Tudi odpadki tuje, za dom zaklane perotnine naj se ne daje domači živali, ampak naj se raje uniči. Zapreči se mora tudi vsako dotiko tujih prekupovalcev jajc in perotnine z domačimi perotninskimi hlevi in njega prebivalci, ter izleti, pašniki itd. Ako je potrebno naku-

piti tujo perotnino, naj se ona previdno kupuje ter najmanj tri dni opazuje popolnoma odstranjeno od domače perotnine, akoravno je ona videti popolnoma zdrava.

V pitno vodo naj se da 2 do 3 kaplje solne kisline.

Dolžnost je, vsako, morda že izbruhlo kólero naznaniti predpostavljeni oblasti, katera potem okrene vse potrebno.

Oddelek za umno rejo vseh malih domačih živali.

Srebrni kunc.

S sliko.

Srebrni kunec, eno najstarejših in najbolj poznanih plemen, ima svoje ime po svojlastno-srebrno barvanem kožu. Sledni ima namreč zmes modrosive in bele dlake, katera je koncem črnobarvana ter tako povzroči v celini ono, svojlastno srebrno barvo, katera ima veliko enakosti z kožuhom sibirske lisice. Iz tega vzroka se koža srebrnega kunca pogosto in rada vporablja za imitacijo imenovane kožuhovine srebrne lisice ter tudi dobro plačuje.

Truplo srebrnega kunca je kratko in jedernato, njega skoki tanki in drobnih kostij. Glava je skoro okrogla ter ima svetle, črne oči in kratki, napeto pokonci stoječi ušesi, kateri sta sklenjeni kadar kunec sedi. Njega narava je živa, ognjevit in hitra kar priča o prirojeni živahnosti. Reja srebrnega kunca je zelo zanimiva, ker pridejo namreč mladiči popolnem črni na svet, ter se še le polagoma prebarvajo v priljubljeno srebrno barvo.

Barvanje mladičev se prične koncem nosu in ob skokih, ter se od tam počasi razširi po vsem drugem telesu. Priljubljena je enakomerna srebrna barva in mora biti dobra žival od nosu do repa enakostavne barve. Pri vsaki živali to seveda ni slučaj. Največje napake v barvi so, temna glava ali gobček in svetla prsa, katere znižajo znatno pri kuncu cene ljubiteljstva.

Vzgoja se srebrni kunec v svetlo-, poltemno- in temno-srebrni barvi. Najdragocenejše živali in kože daje polutemno in temno barvano plemo. Priljubljena pa je tudi srebrna barva z svetlorumenkastim nadihom. Pred 7—8 mesecev se redkokedaj barvanje mladičev dokonča. Živali z belimi znaki na nosu, čelu in nogah so pač zavreči glede ljubiteljstva pa dobro vporabne glede kuhinje in kožuhovine, ker se za ono tako ne rabijo glava in skoki.

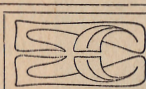
Srebrni kunec doseže $2\frac{1}{2}$ —3 kg teže, — izjemoma tudi več ter ima glede drobnih kostij in fine kože v obilici mesa,

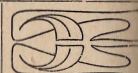
Podoba štev. 8. Srebrni kunec.

katero je izvrstnega okusa. Koža, katera se glede vporabnosti za razne kožuhovine, kakor sem že omenjal, drago plačuje, vporablja se tudi prav dobro za razne domače potrebščine. Ako se nadalje

tudi vpošteva, da je srebrno pleme pri majhni skrbnosti v volitvi plemenjakov lahko vzgojati, se mora ono vsem gojiteljem kuncev le toplo priporočati.

Listnica uredništva.

Dolžnost mi je, zahvaliti se najtopleje tem potom vsem cenj. naročnikom lista, nadalje raznim slovenskim časopisom za vsestranska priznanja glede izdavanja lista, in njih blagohotna priporočila ter obljubljam tudi nadalje staviti vse moči, da ustrežem vsaki želji svojih častitih naročnikov, upajoč, da bodo tudi oni nadalje krepko podpirali moje podjetje ter mi pridobivali vedno več novih naročnikov, da si bode zamogel „Perotninar“ zadobiti samostojno in krepko stališče.

Nadalje prosi „Perotninar“ vse one častite naročnike, kateri do sedaj še niso vposlali naročnine, da to kmalo store, ker mora oni pri sedanjem trdem stališču štediti z vsakim vinarjem, da zamore pokriti sproti velikanske stroške, katere mu provzroča izdavanje lista in njega opravo. Tudi so nekateri cenjeni naročniki doposlali manjše svote kakor celoletno naročnino, ter glede tega vljudno opozarjam na to, da zamorem sprejemati samo celoletne naročbe in da stane celoletna naročnina 2-40 K.

„Perotninar“ nadalje naznanja vsem cenj. naročnikom, da je bil njega sodelovalec g. Miklavčič kot živinozdravnik premeščen v Škofjoloko, in da so od sedaj naprej vse poginole živali, katere se hoče pustiti preiskavati, doposlati namesto v Ljubljano na njega novi naslov v Škofjoloko, Kranjsko. Obilo sreče na novem delavnem polju.

P. St. v M. 1. Kokoš, katera je ravno pričela nesti ali pa je v polnem nesenju, se po naravnem zakonu nikakor ne mora prisiliti k valenju, dokler ne odda vsa v razvitju se nahajajoča jajca. Ko ta čas preide, potem se kokoš vedno lahko prisili k valenju. 2. Najbolje sredstvo za preganjanje kožnih in peresnih parazitov pri perotnini je vedno „Zacherlin“. Poleg tega je uporaba tega praška zelo enostavna, kar se o tekočih sredstvih, katere tudi z uspehom rabimo, n. pr. tobakovi vodi; 2 % raztopini bacilola; kreolina itd. gotovo ne more reči. V večjih hlevih se posestnik teh sredstev ne more posluževati, ker kopanje in mazanje zahtevata mnogo časa in previdnosti. Pri zatiranju parazitov pa je še nekaj okolištin važnih, katerih se ne sme prezirati: večkratno temeljito čiščenje hleva in hlevskih predmetov, zamazanje vseh razpok v deskah itd. in naposled ogled vsake novokupljene živali glede kožnih parazitov. Te je treba — ako se jih najde — zatreti in potem še le spustiti novo žival k domačimi; separiranje (odločitev) novokupljenih živali za nekaj dni je treba izvršiti sploh v vsakem slučaju.

I. R. v V. p. L. Ptice nimajo samo v kosteh zrak, ampak imajo tudi na raznih delih telesa zračne rezervoare, takozvane zračne mehurje. Med temi sta največja zračna mehurja ona, ki se nahajata v trebuhu ter obdajata drob in imata zvezo z kostjo noge. Včasih se zgodi, da mehur na kakem mestu počí in zrak se razprostre po okolici, pri Vašem piščetu tedaj pod kožo noge in trebuha. Posebno pri mladih živalih se to večkrat opazuje. Vi ste morda zrak prehitro spustili, zato se je živalica opotekala, ko ste jo izpustili.

Luknjica se na dotičnem mestu večinoma kmalo zalepi, ako pa je bila prevelika, prihaja vedno nov zrak iz mehurja. Priporoča se v takih slučajih žival v majhen prostor zapreti, da je prisiljena mirna biti.

I. G. v S. p. L. Na Vaše vprašanje, zakaj da poginejo v Vaši valilnici skoro vsi piščanci ravno predno bi imeli zapustiti lupino, je toliko odgovorov glede raznih vzrokov, da bi moral spisati več kakor celi list, da bi Vas v tem zamogel podučiti. Ako ste storili vse po predpisu, tedaj so skoro gotovo jajca tega vzrok, da Vam poginejo piščanci v lupini predno izlezejo iz one. Jajca namreč gotovo izvirajo od slabo, oziroma nepravilno rejenih kur. Pišanec se potem pač razvija do zadnjega, a ko mu je treba zapustiti lupino je preslab, da bi ono predril, ker v času razvoja se pišanec skoro nič ne premika, med tem, ko mora koncem onega, tedaj pri porodu, napeti vse moči, da prodre lupino. Vzrok pa je tudi lahko, da je ventilacija (prepih) v Vašem aparatu prevelika, tedaj zrak presuh akoravno jajca po predpisu, morda še več močite, in temu drugače ni mogoče pomagati, kakor da zamašite del luknjic za ventilacijo v aparatu ter tako ono znižate. Glavni pogoji so tedaj krepka jajca od starejših, pravilno rejenih plemenjakov in pa prava ventilacija v aparatu. Ako s tem ne boste imeli uspeha potem je vzrok le nepravilna uporaba aparata ter Vam svetujem delati korenite skušnje glede valenja z aparati in sicer praktične in teoretične. Polagoma bodem tudi v tem listu privedel, oziroma priredil tečaj za umetno valenje iz katerega boste lahko posneli vse zanimivo. Zahtevano mesovlaknato pičo za piščeta dobite ob določenem času. Tedaj pogumno na delo.

Zaključek uredništva je: Za dopise, vprašanja itd. vsacega meseca, za prijave med „Malimi naznanili“ in „Inserati“ pa 24. vsacega meseca. Poznejši dopisi itd. priverstijo se morajo še le v prihodnji številki.

Ponatinal iz „Perotninarja“ so dovoljeni le tedaj, ako to dovoli izdatelj, kateremu so vpošiljati tudi vsi dopisi in naročila.

Mala naznanila.

Vsak naročnik sme po dvakrat na leto po dve vrsti, in sicer brezplačno prijaviti na tem mestu kako objavo, tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve, oziroma za jedenkrat štiri vrste, ter je za vsako vrsto čez to število plačati 10 vinarjev za vsak natis. Denar je vposlati naprej.

Jajca za valenje od pristnih peking rac, ducent po 5 K ima vedno v zalogi Ivan Tomšič, Vrhnika. (5)

Velikanskega petelina in kokoši „črni Langshan“ ter več piščet od imenovanega plemena proda radi pomanjkanja prostora I. Rozmann, Vevče, pošta Devica Marija v Polju pri Ljubljani. (6)

Mladega, 3 do 4 mesece starega psa, čistokrvne dalmatinske ali pa ovčarske pasme, sposobnega za dressuro in varuha želi kupiti ter sprejema najcenejše ponudbe za zdrave, mlade in čistokrvne pse in natančni popis onih I. kranjski perotninarski zavod, Anton Lehrmann v Tržiču, Kranjsko. (7)